

formaae Godseierne til at sælge deres Fæstegods, har man villet udøve noget Tryk paa dem i denne Henseende, og har dette været Uret, saa maa vi ogsaa erkjende, at vi have haft Uret i at have bragt det dertil. Men igjennem Lovforslag, igjennem Dagsordener, Udtalelser fra Regjeringen, Udtalelser fra Indenrigsministeren, Udtalelser, der foreligge trykte fra maaskee en af de første constitutionelle Indenrigsministre — fra den næstførste troer jeg — Udtalelser til den først nedsatte Landbocommission — igjennem alle disse Udtalelser gaaer der Noget, som har udøvet et Tryk og bragt enkelte Herrer til at sælge, som ellers ikke vilde have solgt, til at sælge paa en Tid, da dette var meget mindre gunstigt for dem, istedetfor at de kunde have solgt paa meget bedre Billaar, naar de dengang havde tilfidsat Opfordringen til at sælge og ganske roligt opsat det til senere Tider. Der er altsaa Opfordring til at see, hvorledes man vil kunne stille sig ligeoverfor de Enkelte, der slet ikke vilde give denne Tanke, at stille sig ved Fæstegodset, Indgang, men troe at kunne tilfidsætte ethvert Hensyn til Fæsterne; det er altsaa at overveie, hvad man kan gjøre ligeoverfor dem. Naar jeg da vil vende mig til det Lovforslag, der her foreligger, saa siger jeg: jeg kan, efter hvad jeg har udtalt, ikke give det min Stemme. Og kan jeg da slutte mig til Dagsordenerne? Nei, det kan jeg heller ikke. Gen Ting kunne vi lære af den Discussion, der er ført om Dagsordenen af 1856, og det er, at vi skulle tage os iagt for lignende Dagsordener, Dagsordener, som Intet udrette, og om hvis Betydning man senere disputerer, Dagsordener, der ikke ere klare, der synes at være Noget, men som dog, fordi man undergivne Omstændigheder stemmer for Noget, som man ellers vilde betænke sig ved, til Syvende og Sidst ikke er Noget, Dagsordener, som man ikke veed, hvorledes man skal udføre. Den Indvending gjælder stærkest mod min ærede Ven's Dagsorden, der danner Minoriteten. Han har en Dagsorden med et kort Hoved og et Legeme paa 9 Led; det er et langt Leddyr. Men er det Meningen, at vi med klar Bevisstthed kunne tage disse 9 Punkter? Det er jo ogsaa blevet antydet, at de nærmest ere

komne frem for at give Anledning til Discussion; men naar de falde bort, hvad bliver der saa egentlig tilbage; som er bedre end det simple Votum, hvorved man nægter Lovforslagets Overgang til 3die Behandling, eller hvis man vil opsætte det afgjørende Ord, nægter dets Vedtagelse ved 3die Behandling. Jeg seer det ikke. Vender jeg mig til Fleertallets halvveis, men ikke heelt tilbagetagne Dagsorden — thi vi ere ikke blevne opfordrede til at gjenoptage dem, og den er altsaa ikke endnu bortfalden — saa har den dog saadanne Gager, at jeg ikke veed, hvorledes jeg skulde stille mig overfor den. Naar den ene Dagsorden er mig for lang og detailleret, indeholder Bestemmelser og Punkter, som meget note maatte drøftes og fastsættes, førend jeg kunde stemme for, at man vedtog den som Udtryk for Landstingets Overbeviisning, saa er den anden Dagsorden altfor kortfattet og utydelig. For saavidt staaer jeg paa samme Standpunkt som den ærede Majoritet, der har propo-neret denne Dagsorden, som den for det Første erklærer, at Lovgivningsmagten kan gribe ind i dette Forhold — hvilket er en Overflodighed — og dernæst hentyder til, at det kan være nødvendigt at komme med en mild Tvang, en svagere eller en stærkere; men denne Antydning er mig altfor dunkel, det fremgaaer ikke tydeligt, hvad der er meent dermed. I saa Henseende gjør det et forunderligt Indtryk paa mig, naar jeg først læser, hvad der i Betænkningen er sagt om Benyttelsen af Bessatningsretten, og naar jeg saa dermed sammenholder Uttringen af den ærede Ordfører om Bessatningsretten og dens nødvendige Egelighed, saa at man ikke ved Bessatningen tager fra Een og giver til en Anden. Jeg er overordentlig bange for, at ad Bessatningsveien kunne vi ikke komme til saadan en mild Tvang. Derimod kunne vi komme dertil derigjennem, at vi holde paa de Indskrænkninger, der endnu hvile paa Fæstegodset. Det er derigjennem, at Lovgivningen kan gribe ind, men hvad vi skulle bruge Bessatningen til, seer jeg ikke. Det forekommer mig derfor, at den ærede Ordfører for Majoriteten, naar denne ikke har opstillet Andet end Bessatningen og Underjøgelsescommissioner, egentlig ikke var syndertilig berettiget til at tale om; at de Midler,